

Latvijas
Lauksaimniecības
universitāte

Šeit top
veiksmīgas karjeras

PĒTĪJUMI – ZINĀŠANAS = AITKOPIBAS NOZARES ATTĪSTĪBA

LLU LF Dzīvnieku zinātņu institūts, profesore Dr. agr. D. Kairiša

«ZINĀŠANU IETILPĪGA BIOEKONOMIKA»

16.12.2021.

Videi draudzīga saimniekošana

Lauksaimniekiem ir izvirzīts aktuāls un sarežģīts uzdevums:

- ražot kvalitatīvu pārtiku, vienlaikus aizsargājot dabu un saglabājot bioloģisko daudzveidību.

Dabas resursu apdomīga izmantošana ir būtiska mūsu dzīves kvalitātei – šodien, rīt un nākamajām paaudzēm.

Aitkopības nozares vieta ES politisko mērķu sasniegšanā

Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana

Eiropas Savienībā ir vairāk nekā 59 miljoni aitu. Vairāk kā 200 aitu šķirnes.

Videi draudzīga saimniekošana

Aitas biežāk tiek audzētas reģionos, kur intensīva saimniekošana nav iespējama.

Sabiedrības veselība – drošu, kvalitatīvu pārtikas produktu ieguve

Aitu gaļas ražošana ES 2021. gadā (līdz jūlijam), salīdzinot ar 2020. gadu, ir palielinājusies par 0.2%. Sagaidāms, ka tā nākamajā desmitgadē saglabāsies aptuveni 630 000 t apjomā un aitas gaļas patēriņš ES uz vienu iedzīvotāju palielināsies un līdz 2030. gadam saglabāsies relatīvi stabils (1.3 kg).

Aitu gaļas cenas ES

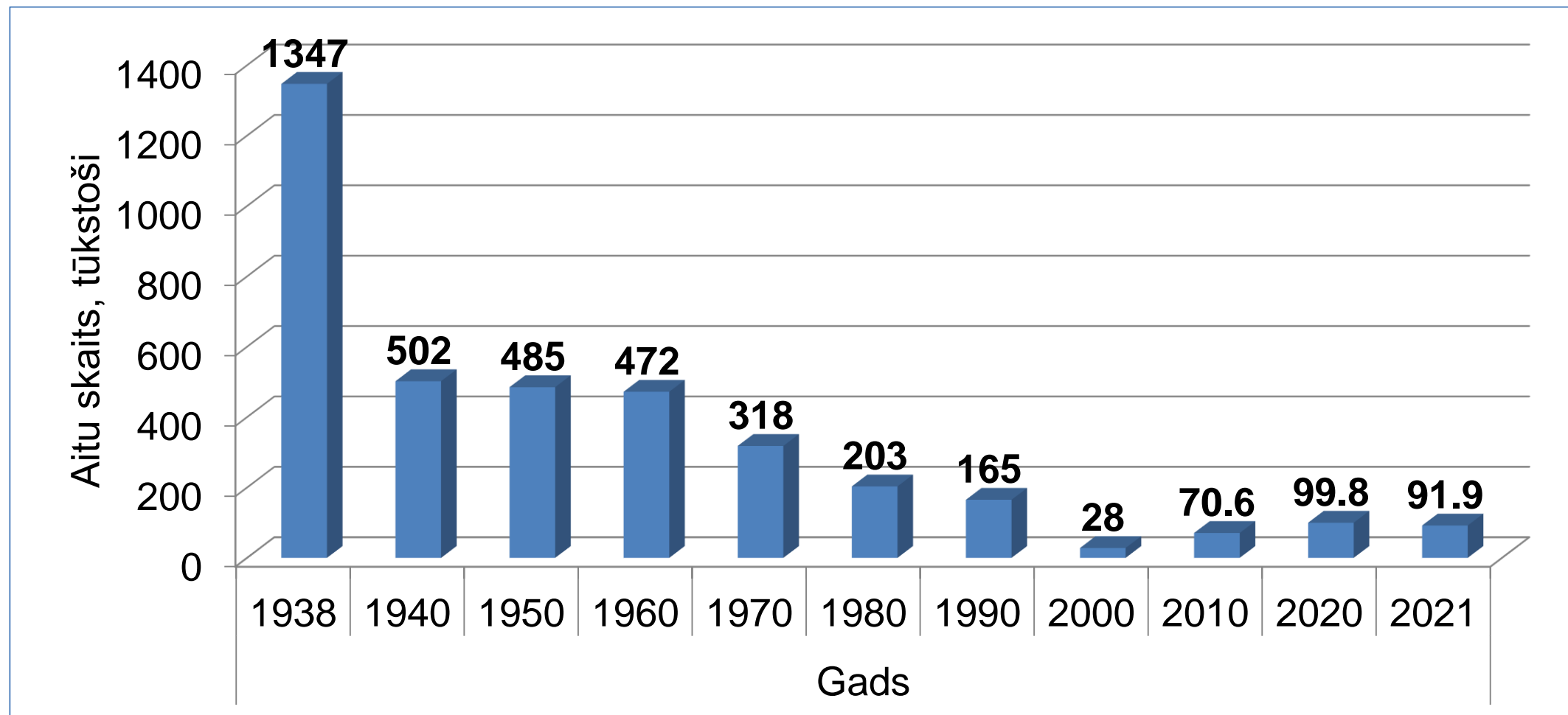
Cenu tendences 2021.gada oktobrī pasaulē:

- augstākās aitu liemeņu cenas reģistrētas Lielbritānijā (~620 EUR 100 kg) un Urugvajā (~600 EUR 100 kg), Ziemeļīrijā (~560 EUR 100 kg),
- zemākas Austrālijā (~555 EUR 100 kg) un Jaunzēlandē (~550 EUR 100 kg).

ES valstīs 2021. gadā 45. nedēļā

- vidējā cena bija 707.45 EUR 100 kg;
- **Latvijā – 436.44 EUR 100 kg.**

1. att. Aitu skaita izmaiņas Latvijā (CSP un LDC dati).

Latvijā reģistrētās aitu šķirnes

Vilnas - gaļas tipa aitu šķirnes

Šķirne	Kods
Aitu māte	
Latvijas tumšgalve	LT
Igaunijas tumšgalve	IT
Šropšīras	SRO
Lietuvas melngalve	LM
Vācijas melngalve	VM
Vācijas merino vietējā	VMV
Leisteres	LEI
Somijas landrase	SL
Romanovas	R
Gotlandes	GOT
Haidšnukes ragainā pelēkā	HRP
Soa	SO
Jakobs	JK

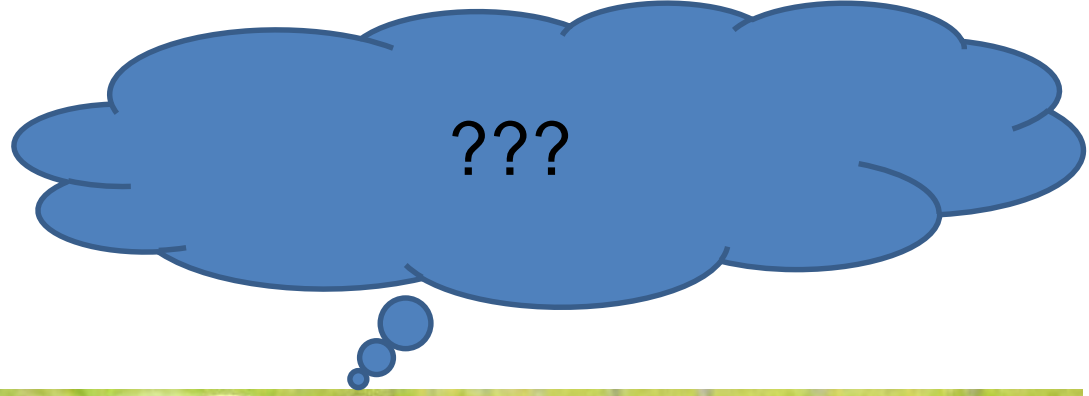
Gaļas tipa aitu šķirnes

Šķirne	Kods
Aitu māte	
Ile de France	IF
Tekselas	T
Igaunijas baltgalve	IB
Dorsetas	DRS
Šarolē	SA
Swifter	SW
Dala	DAL
Norvēģijas baltā	NW
Hempšīras	HEM
Sufolkas	S
Dorperas	DOR
Oksforddaunas	OX
Persijas melngalve	PM

Piena aitu šķirnes

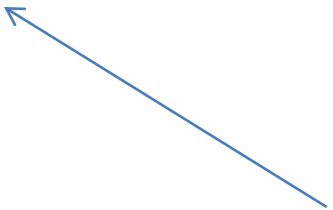
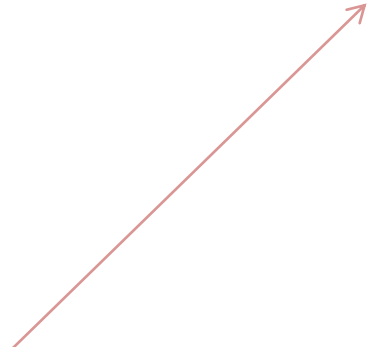
Šķirne	Kods
Aitu māte	
Ostfrīzijas piena	OF
Beļģu piena	BP
Lakonas	LA

Nozares attīstība

Pētniecība

Zināšanas

Aitkopības nozares attīstības scenāriji (1)

1. scenārijs (vēlamais) – saražotās produkcijas realizācijas ienākumi pārsniedz izdevumus (peļņa).

Pašpietiekama, ilgtermiņa saimniekošana.

Nav atkarīga no atbalsta maksājumiem!

Izaugsmi sekmē
jaunākie, uz
pētījumu
rezultātiem balstīti,
atzinumi un
iegūtās zināšanas

2. att. Spēkbarības
izēdināšanas
stacija
zs Mežoki

- 1) Jaunāko tehnoloģiju iegāde;
- 2) Sadarbība ar zinātniskām institūcijām;
- 3) Iesaiste jauno speciālistu un zinātnieku izglītošanā.

Aitkopības nozares attīstības scenāriji (2)

2. scenārijs – saražotās produkcijas realizācijas ienākumi sedz izdevumus.

Peļņas daļu nodrošina ES un Valsts atbalsta maksājumi, kas var tik ieguldīti nozares attīstībā (optimāls risinājums).

Saimniekošana var būt ilgtermiņa, laika gaitā pārejot uz 1. scenāriju!

3. att. Ultasonogrāfs muskuļaudu un taukaudu attīstības kontrolei (izmanto arī aitu māšu grūsnības novērtēšanai)

- 1) Aitu audzētāju izglītošana;
- 2) Konsultantu piesaiste;
- 3) Saimniekošanas ekonomiskās efektivitātes kāpināšana;
- 4) Iesaiste jauno speciālistu un zinātnieku sagatavošanā.

Vērojama
interese par
jaunumiem
nozarē, tās
attīstības virzību

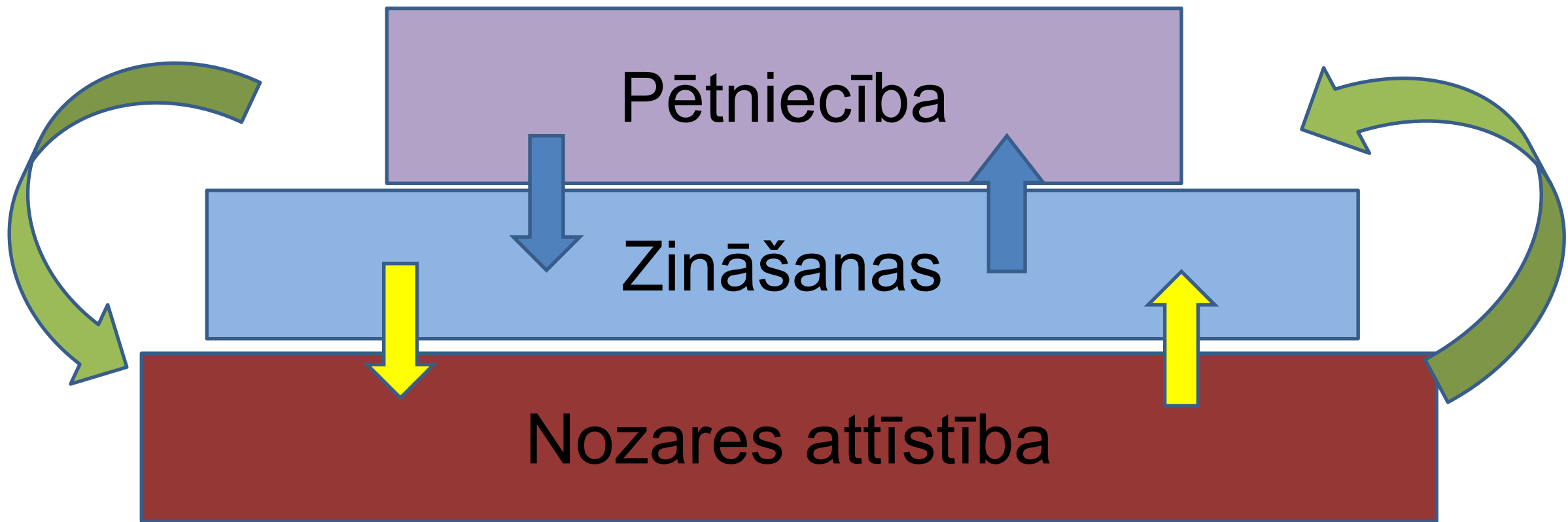
Aitkopības nozares attīstības scenāriji (3)

3. scenārijs – saražotās produkcijas realizācijas ienākumi nesedz izdevumus. Strādā ar zaudējumiem. ES un Valsts atbalsta maksājumi tiek ieguldīti nozares (saimniecības) ražošanas izdevumu segšanai.

Īstermiņa saimniekošana, attīstība nav iespējama!

Nav vērojama
intereses par
jaunāko
nozarē, tās
attīstību

- 1) Aitu audzētāju izglītošana;
- 2) Konsultantu piesaiste.

2. att. Pētījumu, zināšanu un nozares attīstības mijiedarbība.

Galvenie virzieni:

- 1) Aitu šķirnes, to piemērotība kvalitatīvas produkcijas ieguvei.
- 2) Jēru nobarošanas tehnoloģijas, to risinājumi un barības vielu sagremošanas efektivitāte.
- 3) Mastīta problēmas Latvijas tumšgalves aitu mātēm, to ģenētiskā noturība pret saslimšanu.
- 4) Latvijas tumšgalves vecā tipa saglabāšanas iespējas un rezultāti.
- 5) Kvalitatīvu aitu un teķu izaudzēšana vaislai (Skrepi genotipi, Maedi Visna novietnes statuss, izcelsmes apstiprinājums ar DNS testiem utt.)
- 6) Alternatīvas vilnas izmantošanas iespējas (augšnes ielabotāji, ēku siltināšana u.c.).

Latvijas
Lauksaimniecības
universitāte

Sadarbības partneri

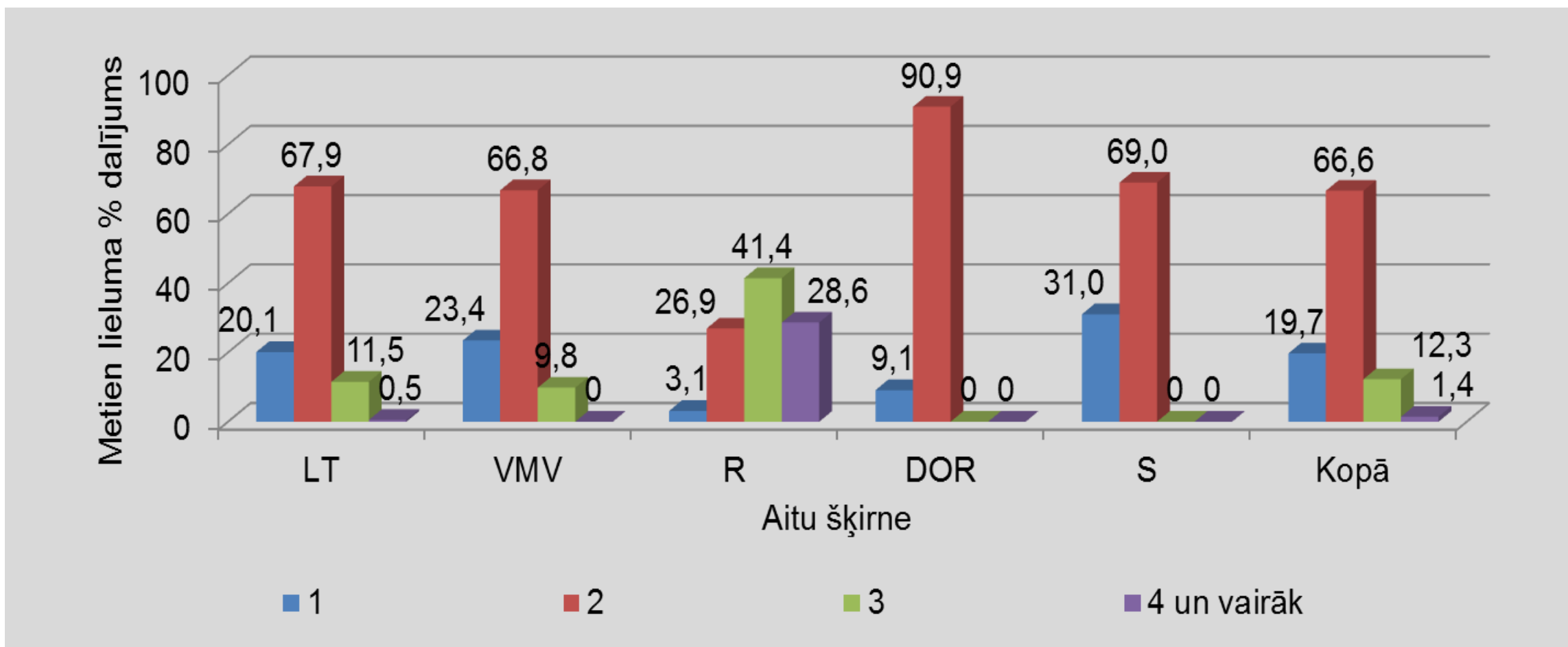
Biedrība „Latvijas Aitu audzētāju asociācija” un aitu audzētāji;
Zinātniskais institūts «BIOR»;
Zemkopības ministrija;
Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC);
Lietuvas un Igaunijas Aitu audzētāju asociācijas u.c.

3. att. Vaislas teķu pārbaudes stacija „Klimpas”

leguvumi

Latvijā audzēto šķirņu aitu māšu auglība, tās nozīme jēru gaļas ieguvē

4. att. Jēru skaits metienā pa šķirnēm Latvijā 2019. gadā (pēc LDC).

Izpratne par Latvijā audzēto aitu šķirņu piemērotību intensīvai nobarošanai un nobarošanai ganībās

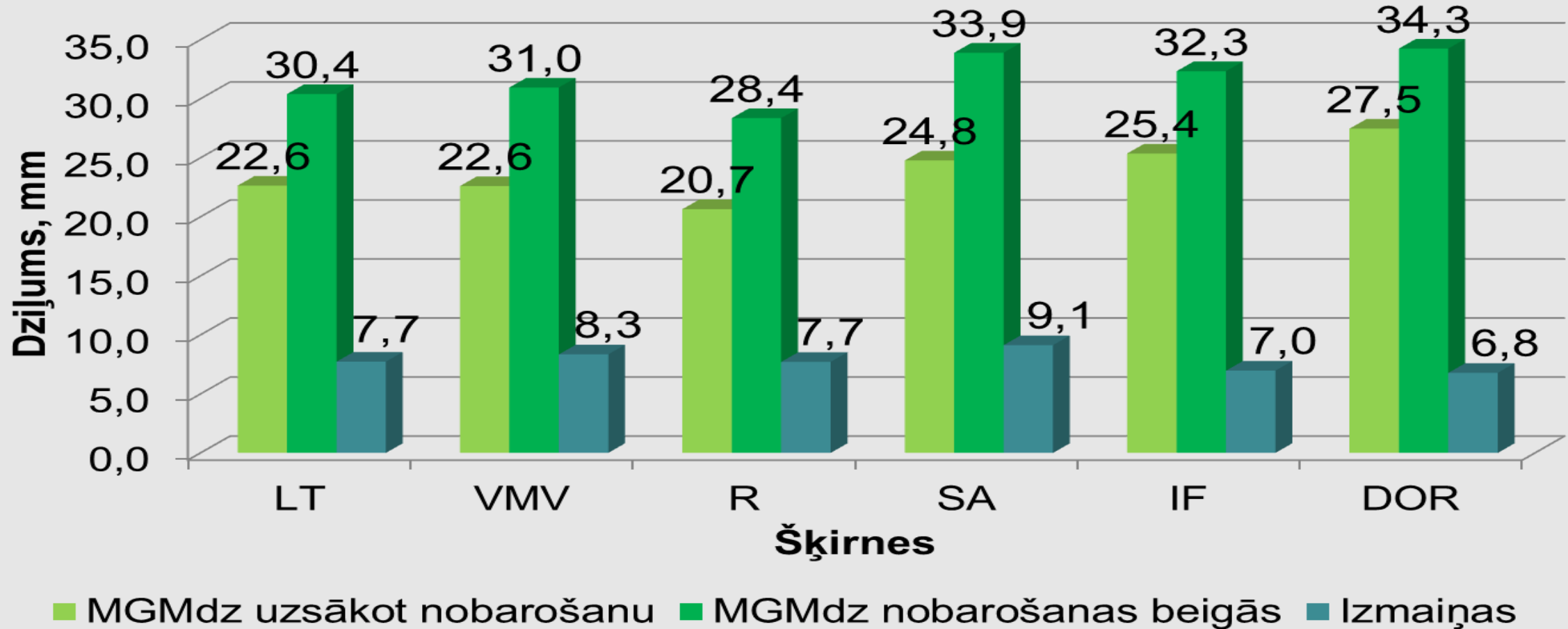
1) Jēru ekstensīvā nobarošana (nobarošana ganībās)

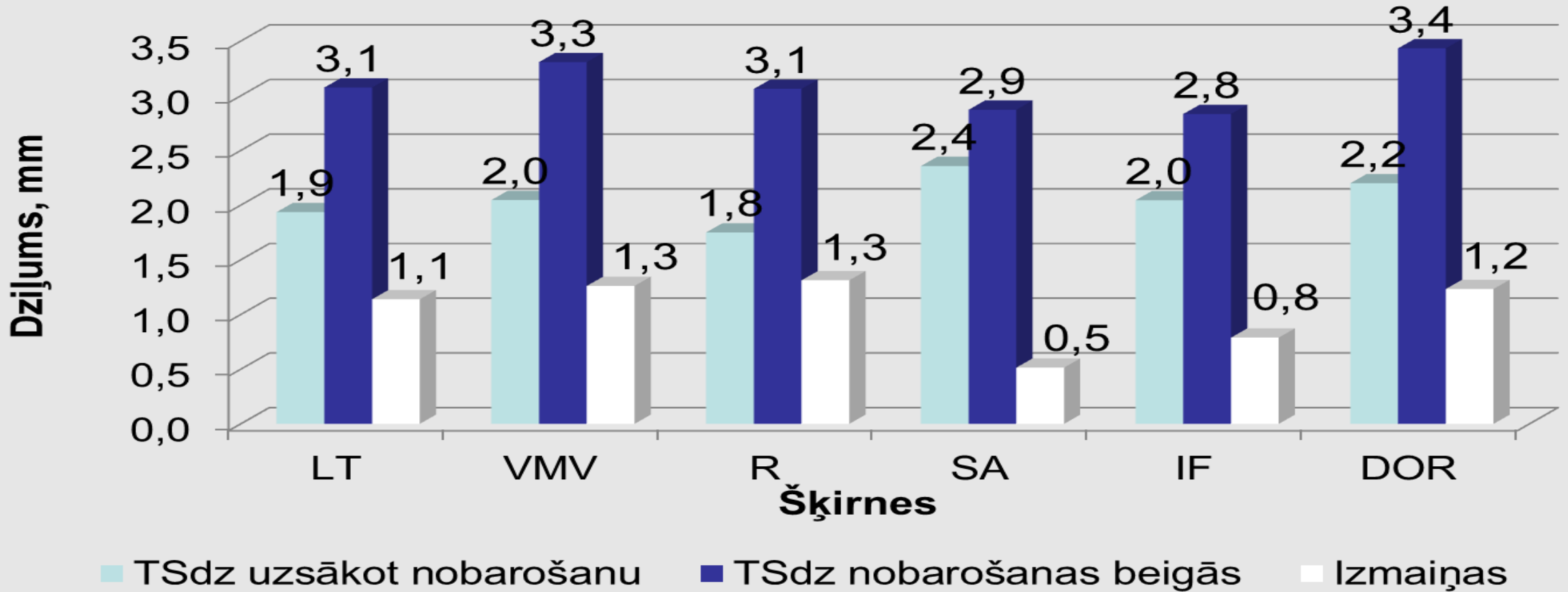
2) Jēru intensīvā nobarošana (nobarošana telpās vai laukumos ar kombinēto spēkbarību)

3) Jēru kombinētā nobarošana (nobaro ar zāles lopbarību un spēkbarības piebarošanu)

5. att. Muguras garā muskuļa dziļums nobarošanas sākumā un noslēgumā, mm.

6. att. Taukaudu slāņa dziļums nobarošanas sākumā un noslēgumā, mm.

Izpratne par kvalitatīvu liemeņu iegūvi

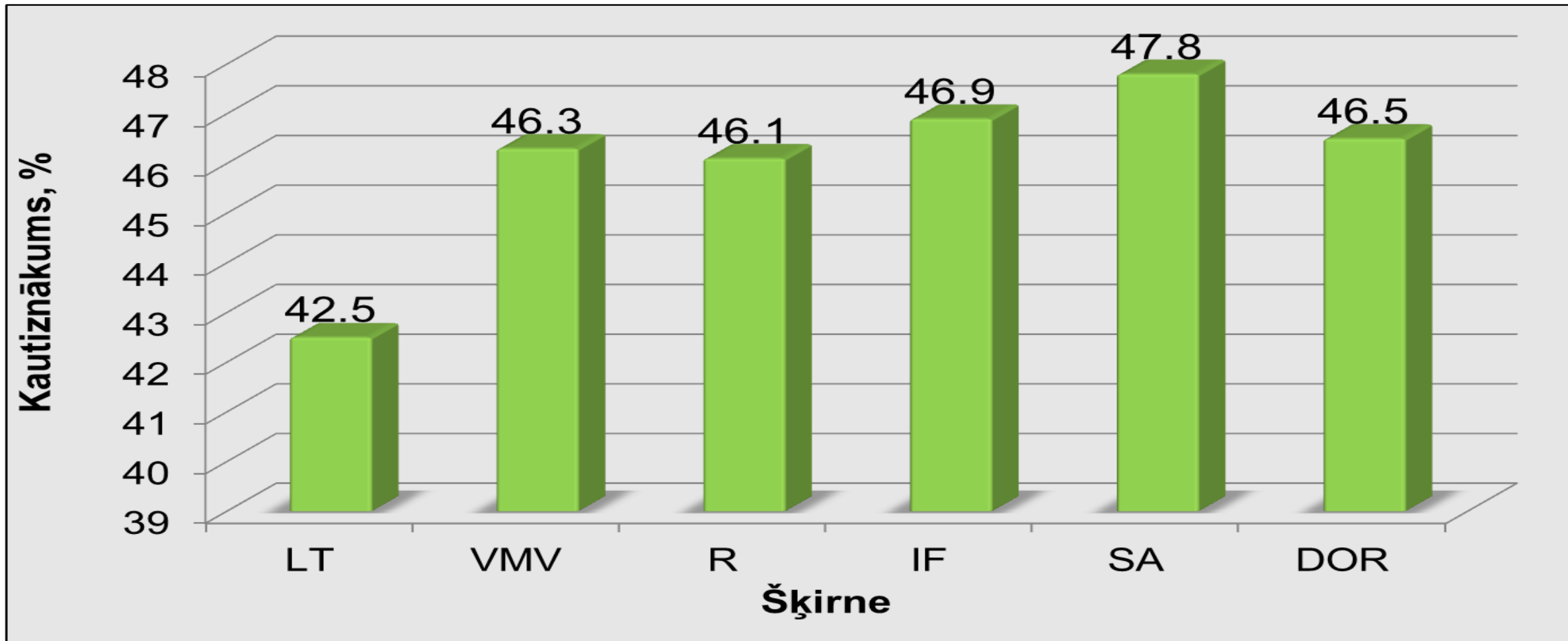
2013. gads

2018. gads

7. att. Jēru liemeņi un muguras garā muskuļa šķēsgriezums (no projekta grupas dalībnieku foto arhīva).

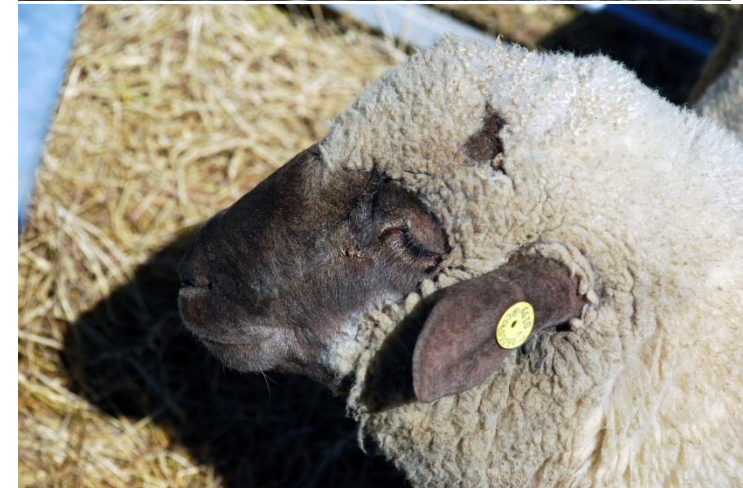
8. att. Dažādu šķirņu jēru kautiznākums, %

Latvijas
Lauksaimniecības
universitāte

Pētījumu rezultātu izmantošana nozares konkurētspējas paaugstināšanā

- 1) Ciltsdarbā, pilnveidojot audzēšanas programmas un nodrošinot kvalitatīva vaislas materiāla ieguvi un izaudzēšanu;
- 2) Studentu, speciālistu un aitu audzētāju izglītošanas procesā;
- 3) Popularizējot sasniegumus pētniecībā un nozarē, piedaloties konferencēs un semināros, sagatavojot zinātniskas un populārzinātniskas publikācijas;
- 4) Jauniešu piesaiste nozarei, studentu noslēguma darbu izstrādē.

Paldies par
uzmanību!